

Το «κούρεμα» και η επόμενη μέρα

Του ΝΙΚΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗ*

Για ακόμη μία φορά, η εβδομάδα που ξεκινάει είναι κρίσιμη για την ελληνική οικονομία. Οι Ευρωπαίοι εταίροι και το ΔΝΤ αποφασίζουν, ερήμην της Ελλάδας, τη μοίρα της για τις επόμενες δεκαετίες. Τα σενάρια μιλούν για «κούρεμα» του ελληνικού χρέους από 35% μέχρι 60%. Η Γερμανία θέλει 60% για να αποφύγει μελλοντικά βάρη χρηματοδότησης της Ελλάδας από τους Γερμανούς φορολογούμενους. Η Γαλλία θέλει 35% για να μη βρεθούν οι γαλλικές τράπεζες σε δύσκολη θέση και για να μη χάσει η ίδια την αξιολόγηση AAA.

Το καταπληκτικό είναι ότι η Ελλάδα δεν έχει διαμορφώσει και δεν έχει διατυπώσει γνώμη για το σωστό ποσοστό του «κούρεματος»! Έτσι, και να ήταν παρούσα στις συναντήσεις στο Βερολίνο, η Ελλάδα θα ήταν απλώς θεατής, ούτε καν κομπάρσος. Από τα μέσα του 2010, ζήτησα από την κυβέρνηση να συγκροτήσει μια μη αμειβόμενη συμβουλευτική ομάδα Ελλήνων ακαδημαϊκών οικονομολόγων για να μελετήσει το πρόβλημα του χρέους και να δημιουργήσει εναλλακτικές προτάσεις, ώστε η πολιτική ηγεσία να μπορεί να επιλέξει τη βέλτιστη λύση. Απολύτως τίποτα δεν έγινε. Έτσι η Ελλάδα εμφανίζεται για δύο χρόνια εντελώς γυμνή στην Ευρώπη και το ΔΝΤ, χωρίς πρόταση που να βάζει μπροστά το ελληνικό συμφέρον. Η Ελλάδα έπρεπε πρώτα από όλους να ζητήσει το βαθύ «κούρεμα» του χρέους της. Ευτυχώς για την Ελλάδα, το ζήτησαν οι Γερμανοί.

Η Ελλάδα δεν μπορεί να «κουρέ-

ψει» τα διμερή δάνεια από την Ε.Ε. και το ΔΝΤ ύψους 70 δισ. Για να φτάσει σε ένα βιώσιμο χρέος ίσο με 85%-90% του ΑΕΠ, η Ελλάδα χρειάζεται να «κουρέψει» τα ομόλογά της 60% και να τα αντικαταστήσει με καινούργια ομόλογα που θα έχουν την εγγύηση του EFSF/ESM. Αυτό συμφέρει την Ελλάδα γιατί θα έχει λιγότερες υποχρεώσεις, συμφέρει τους κατόχους ομολόγων γιατί παίρνουν ομόλογα καλύτερης ποιότητας και συμφέρει την Ε.Ε. γιατί δεν βάζει καινούργια βάρη στους φορολογούμενους. Αρνητικές αντιδράσεις στο βαθύ «κούρεμα» έρχονται μόνο από δύο πλευρές. Πρώτα από την ΕΚΤ γιατί αγόρασε ελληνικά ομόλογα στην αγορά και τώρα θα ζημιωθεί με την ανταλλαγή. Αλλά η ΕΚΤ έχει κεφάλαια 2 τρις. ευρώ, ενώ οι ζημιές της από τα ελληνικά ομόλογα θα είναι το πολύ 18 δισ. ευρώ, δηλ. ποσό αμελητέο για το μέγεθός της. Επιπλέον, ο ρόλος της ΕΚΤ είναι θεσμικός και όχι να μεγιστοποιεί τα κέρδη της. Η δεύτερη αρνητική αντίδραση είναι από τις τράπεζες. Αρνούνται να αναγνωρίσουν την πραγματικότητα, δηλ. ότι τα ομόλογα έχουν χάσει 50%-60% της αξίας τους και αυτό φαίνεται από τις τιμές τους στη δευτερογενή αγορά. Οι τράπεζες θέλουν να γίνει μικρότερο «κούρεμα». Όσο κι αν δεν συμφέρει τις τράπεζες, η Ελλάδα πρέπει να επιμένει στο «κούρεμα» 60% γιατί αυτό συμφέρει την Ελλάδα! Αν οι ελληνικές τράπεζες χρειάζονται ενίσχυση, η Ελλάδα μπορεί να τους τη δώσει με αντάλλαγμα προνομιακές μετοχές, όπως έκαναν οι ΗΠΑ στη

Citibank το 2008. Είναι αστείο (και δείχνει το επίπεδο της διαφθοράς) οι τράπεζες να ζητούν βοήθεια (στη μορφή μικρότερου «κούρεματος») από τη χρεοκοπημένη Ελλάδα χωρίς ανταλλάγματα.

Στην καθημερινή ζωή των Ελλήνων το βαθύ «κούρεμα» των ιδιωτών επενδυτών μπορεί να έχει από καλές συνέπειες μέχρι τις πιο καταστροφικές. Αν το «κούρεμα» είναι μεγάλο και η κυβέρνηση βοηθήσει τις τράπεζες να μην καταρρεύσουν, το «κούρεμα» μπορεί να είναι μια νέα αρχή της ανάκαμψης της ελληνικής οικονομίας. Αν το «κούρεμα» είναι μικρότερο, θα χρειαστεί και άλλο «κούρεμα» στο μέλλον, κάνοντας την κρίση πιο μακροχρόνια. Όσο μακραίνει η κρίση τόσο αυξάνει και το ενδεχόμενο μιας ανεξέλεγκτης χρεοκοπίας, που πραγματικά θα βυθίσει την Ελλάδα και την παγκόσμια οικονομία σε χάος. Γι' αυτό πρέπει επιτέλους η Ελλάδα να έχει θέση στο πρόβλημα του χρέους, που πρέπει να είναι βαθύ «κούρεμα» και καινούργια αρχή με επενδύσεις και ανάκαμψη. Όσο παραμένει ο κίνδυνος μελλοντικού «κούρεματος», δεν θα έρθουν επενδύσεις στην Ελλάδα. Χρειαζόμαστε βαθύ «κούρεμα» τώρα.

Ακόμα κι αν όλα γίνουν σωστά στο «κούρεμα», το ελληνικό κράτος είναι απαραίτητο να αυξήσει τα έσοδά του και να μειώσει τα έξοδά του. Η παρούσα κυβέρνηση απέτυχε εντελώς στο πρώτο. Η φοροδιαφυγή είναι παντού, ίσως και πιο μεγάλη σε ποσοστό από παλιά. Πρέπει να δημιουργηθεί εξαρχής καινούργ-

για φορολογική αστυνομία και φορολογικά δικαστήρια ώστε να μην πέφτουν τα νέα βάρη στους τιμίουσ φορολογούμενους. Υπενθυμίζω ότι στις ΗΠΑ ο Αλ Καπόνε, έχοντας δολοφονήσει εκατοντάδες, τελικά πήγε φυλακή (και πέθανε εκεί) γιατί δεν πλήρωσε φόρους.

Για τη μείωση εξόδων η κυβέρνηση θυσιάσε τις δημόσιες επενδύσεις, βυθίζοντας τη χώρα σε πιο βαθιά ύφεση. Πρέπει επιτέλους να υπάρξει αξιοκρατία και κρίση των δημοσιών υπαλλήλων, όχι μείωση μισθών επί δικαίους και αδικούς. Επίσης, πρέπει να μειωθούν δραστηκτά μη μισθολογικά έξοδα των υπουργείων, που μεγάλωσαν παρά την κρίση! Το ρουσφέτι στις εργολαβίες καλά κρατεί...

Τελειώνοντας, πρέπει να αυξηθεί ο ανταγωνισμός της Ελλάδας ώστε να μπορεί να πάει πολύ καλύτερα στο μέλλον. Επιτέλους να ανοίξουν τα κλειστά επαγγέλματα. Να υπάρξει πιο ελαστική αγορά εργασίας, ώστε οι μισθοί να είναι ανάλογοι με τον τομέα και τη δουλειά. Και οι ημικρατικές επιχειρήσεις, όπως η ΔΕΗ και η Εθνική Τράπεζα, πρέπει να αφεθούν ελεύθερες από τον δυνάστη του κρατικού παρεμβατισμού, διοίκησης και συντεχνιών.

Αν γίνουν όλα αυτά, θα υπάρξει λαμπρό μέλλον, και μάλιστα γρήγορα. Αν όχι, μεγάλη μιζέρια για δεκαετίες.

*Ο κ. Νίκος Οικονομίδης είναι καθηγητής στο Stern School of Business, του Πανεπιστημίου της Νέας Υόρκης. (economides@stern.nyu.edu)